

Flygskolefrågan utreds vidare ...
Personalutbildning stoppas ...
Gripen-omskolningen försenas ...
Flygtidsuttaget minskas ...

Generalinspektör Mats Nilsson: "Situationen är allvarlig"

Riksdagsbeslutet om flygvapnets framtida organisation och kraftiga ekonomiska nedskärningar har försatt flygvapnets personal i en tuff situation.

Generalinspektör Mats Nilsson är mycket bekymrad över situationen, men har ändå en stark framtidstro på flygvapnet.

Frågan om flygskolans framtida placering utreds och ett beslut kan förväntas först i december.

Efter ett omdiskuterat riksdagsbeslut om flygvapnets framtida organisation och kännbara besparingsåtgärder inom Försvarsmakten är stämningen bland flygvapnets personal inte på topp. Att personalen på flottiljer som ska läggas ner är besvikna är naturligt, men även de övriga förbanden har svårt att bedriva verksamhet under besparingarnas tunga ok.

FlygvapenNytt har samtalat om situationen med ledningen för det Flygtaktiska kommandot i Uppsala, generalinspektör Mats Nilsson och FTK:s ställföreträdande chef brigadgeneral Jan Andersson.

– Läget är långt ifrån bra, säger Mats Nilsson. Det politiska beslutet att lägga ner både F 10 i Ängelholm och F 16 i Uppsala och inte bestämma Flygskolans placering är svårt att förstå. Konsekvenserna för flygvapnet är allvarliga. Det drabbar på kort sikt flygutbildningen, men på lång sikt även rekryteringen av personal till de centrala staberna.

Mats Nilsson konstaterar bekymrat att de ekonomiska problemen tvingar förbanden att drastiskt minska sin verksamhet.

– Det finns mått av uppgivenhet, vilket

jag tycker är mycket olyckligt. Jag upplever också att det allmänt bland personalen finns en oro för flygvapnets framtid som helhet, även på de förband som ska finnas kvar.

Jan Andersson framhåller att det på sikt ändå finns ljuspunkter.

– Trots ett olyckligt riksdagsbeslut får vi inte glömma att det blir kvar fyra bra flottiljer. Det är inte den helhetslösning vi tänkt oss, men som enskilda förband är de var för sig mycket bra. Nu måste vi göra det bästa av situationen och det kommer vi att klara.

Mats Nilsson nickar instämmande, men tillägger:

– Det kommer inte att bli lätt, det krävs ett kraftfullt engagemang från oss alla.

En kärnfråga i sammanhanget är var flygutbildningen kommer att bedrivas. Den frågan bearbetas nu av en arbetsgrupp, där Jan Andersson ingår, med representanter från Försvarsmakten och Försvarsdepartementet. Uppgiften är att presentera ett förslag i höst, så att regeringen kan fatta ett beslut den 6 december.

– Enligt min uppfattning är det alldeles för sent. Det leder till ytterligare ett

Generalmajor Mats Nilsson (th), flygvapnets generalinspektör, tillsammans med brigadgeneral Jan Andersson, ställföreträdande chef för Flygtaktiska kommandot i Uppsala.

Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Flygskolans framtida placering utreds av en särskilt tillsatt arbetsgrupp. Regeringen förväntas ta beslut i frågan den 6 december.

Nedan ses lärare och elev från F 16 i Uppsala förbereda sig inför ett flygpass i SK 60.

halvårs ovisshet om den framtida organisationen, säger Jan Andersson.

– Det kommer också att leda till att vi sannolikt förlorar ett antal flyglärare och instruktörer och därmed möjligheterna att utbilda erforderligt antal elever. Men det är den tid som den politiska processen kräver.

Just nu studerar arbetsgruppen olika möjligheter och konsekvenser.

Mats Nilsson:

– Till gruppen knyts kompetens från de olika intressenterna inom flygutbildningen, Högkvarteret och FTK. Delaktighet ska även skapas genom GI råd. Arbetet avrapporteras också kontinuerligt till ÖB och mig.

Prioriteringar

De ekonomiska besparingarna gör att förbanden inte får öva. Personalens vidareutbildning tvingas ställas in. Konsekvensen är en bristande kompetensutveckling, vilket de två generalerna ser allvarligt på inför framtiden.

I ett första besparingssteg gjordes nedskärningar i verksamheten till ett värde

av 158 miljoner kronor. Under senvåren krävdes ytterligare nedskärningar av budgeten, denna gång med 130 miljoner.

– Totalt innebär det att cirka hälften av de rörliga kostnaderna togs bort. Det smärtade, säger Mats Nilsson.

Övningsverksamheten valdes bort till förmån för utvecklingen av de två internationella snabbinsatsförbanden. De har högst prioritet idag jämte incidentberedskapen.

Inför den andra besparingsomgången bytte man metod.

– Vi listade de olika verksamheterna i prioritetsordning och bestämde vad som ska genomföras, inte vilket som kunde tas bort, säger Mats Nilsson.

Flygutbildningskedjan fram till och med den grundläggande flygslagsutbildningen prioriterades, men på bekostnad av flygtid för mer erfarna piloter.

– När det gäller flygutbildningskedjan finns ett avbräck i kompetensöverföringen, säger Jan Andersson. En viss effekt-nedgång kan nog förväntas, men denna verksamhet måste ändå genomföras med hög kvalitet.

I dagsläget finns det piloter på divisio-

nerna som inte får flyga under resten av året.

– Det är mycket otillfredsställande. En situation med minskad flygtid, där vissa inte får flyga alls, kräver också ett ännu större ansvarstagande av flyg- och divisionschefer. De har en viktig roll i att känna av hur personalen mår och dess flygtrim, det är viktigare än någonsin. Att flygsäkerheten hålls på en sedvanligt hög nivå är ett absolut krav, säger Mats Nilsson.

Återta kompetensen snabbt

En arbetsgrupp med personal från Flygsäkerhetsinspektionen, FTK, Högkvarterets luftstridsavdelning, Flygvapnets flygbefälskola (FBS) och förbanden studerar hur flygtjänsten kan bedrivas på en professionell och hög nivå, trots de nya ekonomiska begränsningarna.

– I höst prioriteras styrd utbildning i form av grundläggande flygutbildning och omskolning till Gripen, för att under 2002 återta förlorade förmågor. Att flygtid för JAS 39 blev en budgetregulator för resten av året hade väl ingen kunnat tro, och det

Efter ett för flygvapnet olyckligt riksdagsbeslut och hårda ekonomiska budgetnedskärningar är Jan Andersson och generalinspektören Mats Nilsson i Flygtaktiska kommandots ledning bekymrade över flygvapnets situation.

JAS 39 Gripen är ett av världens främsta stridsflygsystem och utgör kärnan i flygvapnets framtida materielssystem.

Foto: Katsuhiko Tokunaga

▶▶▶ var inte önskvärt. Gripen-omskolningen planerades vara avklarad 2004, men nu bedömer jag det svårt att nå det målet, säger Mats Nilsson.

– Det är svårt att säga hur stor förseningen blir, men omskolningen måste bli klar så fort som möjligt.

Förseningen berör inte bara flygsidan. Jan Andersson:

– Det slår mot hela systemet och det är utvecklingen av det nya baskonceptet Basbataljon 04 som nu drabbats mest. Det måste vi också försöka återta.

FTK:s roll

Något som i dessa ominriktningstider av många upplevts som otydligt är rollfördelningen i Försvarmaktens ledningsorganisation. Mats Nilsson och Jan Andersson

håller med om att rollfördelningen mellan det Flygtaktiska kommandot och Högkvarteret inte alltid framstått som glasklar.

– Det måste finnas en tydlig kommandokedja. Vår ambition är att FTK leder flygvapnets verksamhet och styr den taktiska utvecklingen utifrån ramar från Högkvarteret, säger Jan Andersson.

– Vad som ska göras bestäms av Högkvarteret, hur det ska göras är en fråga för FTK och förbanden.

– FTK ska svara för styrning av förbanden och prioriteringar. Arbetet med hur roller och ansvar ska fördelas är nu förhoppningsvis inne i ett slutskede, säger Mats Nilsson.

Personalavgångar

Före riksdagsbeslutet hade flygvapnet inget personalöverskott, men däremot

brist på vissa viktiga personalgrupper, t ex flygtekniker och stridsledningspersonal. Inför nedläggningen av både F 10 och F 16 är nu risken stor för att delar av personalen väljer att ta civila anställningar.

– Det är klart att vi tappar personal i denna process och jag känner stor oro för alla förtids- och spontanavgångar, säger Mats Nilsson. Flygvapnet har en mycket kompetent personal som är attraktiv utanför Försvarmakten. På sina håll kanske inte tron på Försvarmakten finns kvar, men det måste vi ändra på.

– Vi ska anstränga oss ännu mera för att tydliggöra flygvapnets målbild, så att varje enskild individ bättre ser sin plats i den framtida organisationen.

Att flygvapnet kommer att kunna erbjuda stimulerande arbetsuppgifter är en självklarhet för flygvapnets ledning. Inom konceptet FV 2000 rymms högteknologiska

system där det krävs kunniga och engagerade medarbetare till en mängd uppgifter dels i luften, men framför allt inom markorganisationen.

– Med ett breddat synsätt inser förhoppningsvis allt fler att flygvapnet även framgent kommer att vara en arbetsplats full av möjligheter för den enskilde, säger Mats Nilsson. Därtill är utvecklingsmöjligheterna både inom yrkesrollen och som människa större än någonsin.

Han framhåller också att det blir allt fler exempel på att personal som lämnat flygvapnet för en civil karriär återvänder.

Framtidstro

Försvarsmakten är inte unik när det gäller besparingar och nedskärningar och både Mats Nilsson och Jan Andersson menar att man måste ha ett framtidsperspektiv. Till

flygvapnets fördelar hör att man har kommit långt med utvecklingen av nya moderna system, som många länder visar stort intresse för.

Flygvapnets ledarduo har en stark framtidstro.

– Det gäller att hålla ut resten av året. Ambitionen är solklar: att vi nästa år kan förvänta oss en förbandsverksamhet jämförbar med den för år 2000.

– 75-åringen flygvapnet är lite krasslig, men kommer att vara en organisation att räkna med också i framtiden, avslutar Mats Nilsson. ●

Flygvapnet har totalt sett ingen personalbrist, men det råder ändå en akut brist på t ex flygtekniker.

VERONICA STJÄRNSTRÖM TJÄNSTGÖR VID FLYGTAKTISKA KOMMANDOTS INFOSEKTION.